

ULLA
ONERVA

HATTARA- DILEMMA

TAMMI

OIKUKKAIDEN
ROMANTTIKOJEN
PIIRI

ULLA ONERVA

**HATTARA-
DILEMMA**

TAMMI • HELSINKI

Ensimmäinen painos

Sivulla 235 siteerataan Mary Ann Shafferin ja Annie Barrowsin
romaanin *Kirjallinen piiri perunankuoripaistoksen ystäville*.
Otava, 2010. Suom. Jaana Kapari-Jatta

© Ulla Onerva ja Tammi, 2025
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki
Kannen suunnittelu Laura Lyytinen
ISBN 978-952-04-7324-2
Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuusasioihin liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@tammi.fi

1

”Mitä luet?”

Ovensuussa norakoileva poika tutkaili minua metallisankaisten silmälasien läpi. En ollut kuullut hänen tuloaan. Alakerrasta kantautuva musiikin jyske oli piilottanut hänen askelensa.

Liikahdin nojatuolissa vaivaantuneena. Miksi tyyppi kuvitteli, että lukevan ihmisen kanssa kannatti aloittaa keskustelu tällä tavalla? Toki olimme juhlassa, joten lukupaikkani ei ollut paras mahdollinen. Mutta eikö ollut yleisesti tunnustettu totuus, että lukeva ihminen ei halua tulla häirityksi?

Älä herätä nukkuvaa leijonaa. Älä häiritse lukevaa kirjatoukkaa. Äärimmäisen tärkeitä sääntöjä molemmat.

Poika ei selvästi ollut kuullut jälkimmäisestä. Hänellä oli kädessään pullo alkoholitonta olutta, ja hän oli kohtalaisen hyvännäköinen yksinkertaisessa tummansinisessä paidassaan. Olin yllätynyt, ettei kukaan nopealiikkeinen lukiokaverini ollut vielä kaapannut häntä pussailemaan vaatekaapin nurkkaan.

Vastasin pojalle kohottamalla pokkariani. Kansi oli melko tyyppillinen romanttiselle kirjalle. Kaksi piirrettyä ihmishahmoa pastellisävyisellä pohjalla vilkuilemassa toisiaan. Oli helppo hoksata, mistä kirja kertoi, vaikkei kirjailijan nimi olisi tuttu. Epäilin, ettei ollut.

Hänen kulmansa kohosivat, ja hän astui peremälle huoneeseen. ”Onko toi sellainen kirja, mitä sä yleensäkin luet?”

Oliko tyyppi tosissaan?

”Ei. Yleensä mä luen pelkkiä bolivialaisia nykyrunoja”, sanoin vakavalla naamalla. Silitin romaanin selkämystä. Lempikirjailijani Pinja Timjamin uusin teos oli ilmestynyt vasta kolme kuukautta sitten, mutta luin sitä jo toista kertaa. Se edusti ihaninta eskapismia, mitä maan päältä löytyi.

Suuntasin katseen takaisin kirjaan ja toivoin, että poika tajuaisi vinkin.

”Ootko lukenut Aldous Huxleyn *Uuden uljaan maailman*?”

Yritin hillitä itseni. Tunsin tämän ihmistyyppin. Ensin ne totesivat minun lukevan kelvotonta kirjallisuutta, sitten yrittivät tuputtaa luettavaksi omaa suosikkikirjaansa. Yleensä jonkun kuolleen miehen kirjoittamaa.

”Mä en lue miesten kirjoittamia kirjoja”, sanoin.

”Eikö toi ole vähän... seksististä?”

”Milloin viimeksi sä luit jotain naisen kirjoittamaa?”

Poika näytti kiusaantuneelta. ”Ei sukupuolella ole väliä, kun mä valitsen lukemista.”

Naurahdin kuivasti.

”Ja silti monet miehet päätyy lukemaan pelkästään miesten kirjoittamaa kirjallisuutta lapsuuden jälkeen. Eikä se tietenkään ole vain sun syy. Tää yhteiskunta painaa alas naisten kirjoittamia kirjoja naisten kokemuksista. Sally Rooneyakin on kutsuttu chick lit -kirjailijaksi, vaikka se tutkii kompleksisia ihmissuhteita ja luokkaeroja tosi terävästi, ja kansainvälisesti sitä pidetään yhtenä meidän ajan merkittävimpänä äänenä. Enkä mä sano tätä siksi, että viiheessä olisi mun mielestä jotain vikaa. Mutta jos Sally Rooney olisi mies, sen kirjoja ylistettäisiin sensaatiomaisina.”

”Miksi sä sit luet vaan naisten kirjoittamia kirjoja, jos sä ajattelet, että miehet ei saa lukea vaan miesten kirjoittamia teoksia?”

Voi hitto tämä tyyppi alkoi käydä hermoilleni.

”Mä yritän paikata sun sukupuolen virheitä ja korjata vinouman.” Pyöräytin silmiäni.

”Mun sukupuolen? Eikö meidän ikäiset ole pääsyt jo siihen pisteeseen, että me ei oleteta?” Laiska hymy leikkitteli hänen huulillaan.

Sanat jumittuivat kurkkuun.

Se sai häirikön virneen levenemään. ”Mutta tiedoksesi, kyllä mä olen poika. Mun nimi on Eeli.”

Toivoin, että hyvä haltijatarkummi olisi lehah-
tanut paikalle ja muuttanut Eelin hiireksi silmiäni edessä.

Romantiikan jumalattaret eivät kuulleet huokausiani. Eeli seiso i edelleen huoneessa ja otti hui kan oluestaan.

”Tässä vaiheessa olisi kohteliasta esittäytyä. Vai pelkäätkö, että mä ilmoitan sun lukuvalinnasta kirja poliisille?” hän kysyi.

Vihasin Melliä ja Ulpua, jotka olivat onnistuneet raahaamaan minut mukaansa. Olin yrittänyt selittää heille, miksi lähteminen oli valtavan huono idea, mutta protestiani ei ollut kuunneltu. He olivat väittäneet, että katuisin loppuelämäni, jos en pyörähtäisi abisyksyn ekoissa juhlissa. Ulpu oli solminut hiukseni rennolle nutturalle pään päälle, valinnut korviini suuret pinkit glitterrenkaat ja työntänyt minut ulos ovesta.

Kun olimme saapuneet paikalle, olin hetkeksi unohtanut vastahakoisuuteni. Takapihan nurmikolle oli levitetty räsymattoja, vilttejä, makuupusseja ja tyynyjä. Osa abeista aikoi jäädä yöksi. Ensin katsottaisiin elokuvaa yömyöhään suurelta lakanalta, joka oli viritetty kahden tanakan koivun väliin, sen jälkeen kuiskuteltaisiin kesäkuulumiset ja -salaisuudet pikkuhiprakassa tähtitaivaan alla. Petivaatemi ri näytti niin kutsuvalta, että olisi tehnyt mieli kellahtaa sekaan.

Sitten muistin taas, että olisin mieluummin ollut missä tahansa muualla.

Ystäväni olivat vakuuttaneet, ettei Aaron tulisi. Hän ei ollut mikään biletyyppi, joten olin melkein

uskonut heitä. Mutta mistä sen tiesi? Ehkä Aaron oli kesän aikana muuttunut.

Ulpu ja Melli olivat jääneet moikkailemaan lukio-kavereitamme alakertaan. En ollut luottanut siihen, että Aaron pysyisi poissa, joten olin kaatanut itseleni mukillisen boolia ja paennut yläkerran tyhjään makuuhuoneeseen. Vaatekaapin oveen oli liimattu kimmeltäviä yksisarvistarroja ja lattialle levitetty automatto. Nurkassa oli kyhjöttänyt muhkea nojatuoli. Aivan täydellinen lukunurkkaus.

Eeli katsoi minua odottavasti.

Turha toivo. En aikonut paljastaa nimeäni.

Hän siirsi huomionsa takaisin romaaniin, jonka olin laskenut syliini. ”Mistä toi kirja kertoo?”

Ärsytti, kun nolostuin kysymyksestä. En halunnut vaikuttaa lapselliselta romantikolta tunnustamalla, että luin kirjaa ystävyksistä, jotka polveilevien väärinymmärrysten ja huonosti päättyneiden suhteiden jälkeen löytävät vihdoin toisensa. Ja sitten toinen heistä kuolee.

”Ei tää kerro mistään. Tässä ei ole narratiivia perinteisessä mielessä, vaan tää on postmoderni ja fragmentaarinen kommentaari meidän ajalle ominaisesta tavasta lähestyä rakkautta kauppatavarana.”

”Oikeesti?”

”Vaikuttaisinko mä intellektuellimmalta, jos se pitäisi paikkansa?”

”Sun sanavarasto hirvittää mua. Onko kaikki tytöt täällä tuollaisia?”

”Ai helvetin seksikkäitä ja liian älykkäitä juttelemaan sun kaltaisten tyyppien kanssa? Ei, mä olen ainoa laatuani. *En ole yhtään niin kuin muut tytöt.*”

Hän hymähti. ”Siksikö sä olet täällä ihan yksin kirjan kanssa?”

”Se on parempaa seuraa kuin 90 prosenttia näiden bileiden osallistujista.”

”Vähän tyly veikkaus.”

”Mun käsitys humalaisten lukiolaisten seurasta ei ole kovin korkea.”

Kuka tämä tyyppi edes oli?

Lukiomme oli iso, mutta kahden vuoden jälkeen tunnistin suurimman osan ikäluokastamme vähintään ulkonäöltä. Eeliä en muistanut nähneeni aiemmin. Ehkä hän kävi jotakin kaupunkimme muuta lukiota. Tai ehkä hän oli alemmalla luokalla? Mutta miksi hän siinä tapauksessa pyöri abien bileissä?

”Ja tuoko on parempaa seuraa?” Eeli osoitti kirjaa. ”Anna kun arvaan: pieni, siro nainen rakastuu tummaan mieheen, jolla on vaikeuksia ilmaista tunteitaan ja jota piinaa hirveä menneisyys?”

”Ei”, sanoin.

”Lyhyt nainen rakastuu ärsyttävään, pitkään työkaveriinsa, jolla on synkkä salaisuus?”

”Ei.”

”Oliko kumpikaan edes viisikymmentäprosenttisesti oikein?”

”Ehkä”, jouduin myöntämään.

Eeli nauroi. ”Romanttisten kirjojen kirjoittajilla

on pakko olla reseptikirja, josta ne valitsee kirjojen-
sa elementit. Ja jostain syystä ne poimii aina samat
ainekset.”

Ärtymys poltteli kitalaessa kuin turkinpippuri.
Miten ainutlaatuisia tarinoita hän muka luki, jos
ne pakenivat kaikkia trooppeja ja intertekstuaalisia
tasoja?

Ennen kuin ehdin vastata, Ulpu kurkisti huonee-
seen. Hän näytti enkeliltä hopeisessa, spagettiolkai-
misessa topissaan.

”Täälläkö sä vaan nyhjäät kirjan kanssa?” Ulpu
parahti. ”Se siitä ikimuistoisesta abivuoden aloituk-
sesta. Nyt pitää mennä, alligaattori is in the house.”

Jokin lohkesi rinnassani. Raajat tuntuivat raskail-
ta, kun kampesin itseni pystyyn.

Samassa Ulpu oivalsi, etten ollut yksin.

”Oho, sori, että keskeytin.” Ulpu silmäili Eeliä.
”Unohdetaanko sittenkin alligaattori ja jäädään juh-
limaan? Teillä näyttää olevan jotain kesken.”

”Meillä ei ole yhtään mitään kesken”, sanoin pai-
nokkaasti. Työnnyin Eelin ohi.

”Mikä alligaattori?” hän kysyi.

”Moikka vaan, Eeli”, sanoin ja tönin Ulpun ulos
ovesta. Annoin hänen luovia meidät alakertaan. Po-
rukkaa oli saapunut valtavasti lisää sen jälkeen, kun
olin piiloutunut yläkertaan. Korotin ääntäni, jotta se
kantoi puheensorinan ja musiikin yli.

”Jaa että alligaattori vai?”

”Me unohdettiin sopia koodisanasta.”

”Ja?”

Ulpu ei edes yrittänyt näyttää viattomalta. ”Alligaattoreilla penis on aina ja ikuisesti erektiossa. Se tuntui sopivalta.”

”Apua. Kiitos vaan tästä mielikuvasta.”

Melli odotti eteisessä. Hän oli kaivanut kenkämme esiin lenkkarivuoren pohjalta.

”Aaron meni takapihalle. Päästään luikkimaan pois ilman, että joudut näkemään sitä”, hän ilmoitti, kun kiskoin tennareita jalkaani.

”Te lupasitte, ettei se tulisi”, sanoin.

”Joo joo, me oltiin väärässä. Mutta nyt me pelastetaan sut, Emma”, Ulpu sanoi.

”Ei teidän tarvitse lähteä”, mutisin. Nappasin kangaskassin naulakosta ja sujautin kirjan sinne.

”Mitä varten parhaat kaverit on, jos ne ei ole tukena, kun sä välttelet sekopäisesti eksääsi? Kuka muu vahtisi, ettet syö kaikkea break up -suklaajäätelöä ilman meitä?” Melli kysyi.

Hän avasi oven, ja elokuisen illan lämpö ja lakastuvien ruusujen tuoksu puskiivat vastaan. Tumman sinisellä taivaalla tuikki yksinäinen tähti. Tai ehkä se oli planeetta.

Muutama lukiokaverimme seisoivat talon edessä polttamassa tupakkaa.

”Mitä nyt tehdään?” Melli kysyi, kun väistimme heitä ja kävelimme pyörillemme.

”Musta meidän pitäisi mennä uimaan”, Ulpu ehdotti.

”En mä ottanut uikkareita mukaan”, sanoin. Tungin käden kassin pohjalle ja yritin tavoittaa pyöränlukon avaimen.

”Ihminen on ainoa eläin, joka ui vaatteet päällä”, Ulpu huomautti. ”Kalatkin ui alasti.”

”Mä en tahdo olla kala”, Melli sanoi.

”Täysin absurdi väite”, Ulpu vastusti. ”Kaikki haaveilee lapsena merenneidon elämästä. Pohjimmiltaan me kaikki halutaan olla kaloja.”

Katsahdin Melliä. ”Ja sä sanot mua sekopääksi.”

”Hei!” Ulpu protestoi.

”Mennään sitten uimaan, senkin hauki”, sanoin.

”Abisyksyn eka naku-uinti! Tästä tulee niin hyvä vuosi!”

Toivoin kipeästi, että Ulpu olisi oikeassa.

2

Ulpu ja Melli istuivat vakiopöydässämme kahvilan nurkassa, kun syöksyin paikalle. Kiitin ajatuksissani paikan omistajaa siitä, ettei hänellä ollut tapana heittää minua ulos silloinkaan, kun en tilannut mitään, vaan saavuin pelkästään hengaillemaan kavereideni kanssa. Toisaalta kökötimme täällä niin usein hyppy-tunneilla ja koulupäivien jälkeen, että ehkä hän jäi voitolle.

Olimme löytäneet Kahvila Kahvilan ensimmäisenä lukiovuotenumme melko läheltä koulua. Hyvästä sijainnista huolimatta se ei ollut täynnä luokkakavereitamme, minkä laskimme ehdottomasti sen eduksi. Lisäksi paikan nimi oli naurattanut meitä.

Turkooseja seinätapetteja koristivat suuret eriväriset kukat, ja pöydät oli maalattu kirkaankeltaisiksi. Kaikki oli pikkuisen nuhujuista, mutta boheemilla tavalla, ei sellaisella, että mihinkään ei uskaltanut koskea pöpöjen pelossa.

Tuoli raapi lattialaattoja, kun vedin sen pöydän alta ja rojahdin Mellin viereen.

Hän ja Ulpu olivat ostaneet jääkahvit, joiden päällä kohosi kermavaahtokerros. Vesi herahti kielelle. Äh, melkein kadutti, etten ollut tilannut mitään. Mutta minua suututti niin, etten malttanut palata hakemaan juomista.

”Voi helvetti, katsokaa nyt tätä!”

Lähetin linkin artikkeliin Ulpulle ja Mellille. Ennen kuin he ehtivät kaivaa puhelimiaan esiin, aloin lukea ääneen:

”Suomessa julkaistaan liian paljon kirjoja, ja niitä julkaistaan väärin perustein”, sanoo kirjailija Rafael Ynni. Hänestä yhtäkään kirjaa ei pitäisi julkaista sen kaupallisen potentiaalin vuoksi. Ainoastaan taiteellinen arvo saisi määritellä, mikä lasketaan kirjallisuudeksi ja mitä kustannetaan.

Parin pöydän päässä tietokonetta näpyttävä nainen mulkaisi meidän suuntaamme. Jatkoin matalammalla äänellä:

”Viihdekirjallisuus on rapauttanut sanataiteen merkityksen maassamme. Kirjallisuutta arvostettaisiin enemmän, jos helppoa viihdettä kynäilevät haihattelijat eivät saisi tekeleitään niin helposti julki”, Ynni sanoo.

”Onko se edes lukenut yhtään viihdekirjaa ikinä?” Melli kysyi. Hän pyöritteli pilliä lasissaan niin, että jääpalat kolisivat.

Olimme olleet Mellin kanssa samalla luokalla alakoulusta lähtien. Kolmosella hän oli pitänyt esitelmän *Mustesydämestä* ja puhunut niin innostuneesti Meggien ja tämän isän Mon seikkailuista, että olin koulun jälkeen anellut äitiä viemään minut kirjastoon. Ahmittuani kirjan muutamassa päivässä olin kivunnut välitunnilla Mellin luo kiipeilytelineeseen ja supattanut, että olin rakastanut romaania. Sen jälkeen olimme viettäneet iltapäivät lukemalla äänemme käheiksi, kun olimme yrittäneet oppia Mon taianomaisen kyvyn houkutella romaanien hahmot ulos kirjojen sivuilta.

Vinkkasimme edelleen uudet lempikirjamme toisillemme. Melli nautti romaaninsa mieluiten ripauksella varjoja, melankoliaa ja yliluonnollisuutta ja valitti, että minun kirjasuosituksissani oli usein turhan imelä loppu.

Ulpu oli täydentänyt triomme yläkoulussa. Hän oli istunut ekana päivänä samaan pöytään syömään minun ja Mellin kanssa, eikä sen jälkeen ollut tullut enää kysymyksenäkään, ettei hän olisi kuulunut porukkaamme. En aina muistanut, etten ollut tuntenut häntä ja Melliä yhtä kauan. Joidenkin ihmisten kanssa vain oli täydellisesti samalla aaltopituudella ensimmäisestä kohtaamisesta asti.

Ääneni kohosi uudestaan, kun jatkoin artikkelin lukemista:

Ynnin omaa, pari viikkoa sitten ilmestynyttä romaania on ehditty tituleerata syksyn merkittävimmäksi kotimaiseksi teokseksi. Jotkut kriitikoista ovat huomauttaneet, että teksti on kuin sokkelo, johon voi eksyä. Siihen Ynni toteaa, ettei hänen kirjojaan ole tarkoitettu kaikille, ei varsinkaan niille, joilla on heikko lukutaito. Hänestä on tärkeää, että lukemisen kriisin keskellä ei paneuduta hyysäämään lukijoita, joiden lukutaito on rapautunut, vaan tarjotaan mielenruokaa niille, jotka kaipaavat haastetta ajatuksilleen.

”Emma, laita se puhelin pois, ettei sulta katkea verisuoni abisyksyn ekana päivänä”, Melli sanoi.

”Sitä pitäisi me halutaan kuulla siitä pojasta!” Ulpu säesti.

”Mistä pojasta?” kysyin viattomasti.

”Siitä syötävän söpöstä, jonka kanssa sä juttelit eilen bileissä!”

”Syötävän söpöstä?” Melli toisti. ”Miksi teillä on pakkomielle puhua miehistä niin kuin ne ois ruokaa?”

Ulpu virnisti. ”Voidaan me puhua naisistakin niin kuin ne olis ruokaa.”

”Ei se tyyppi ollut söpö, se oli ärsyttävä”, sanoin.

”Miten ne sulkee toisensa pois?” Ulpu kysyi.

”Se sanoi, että mun pitäisi lukea jotain sivistävämpää kuin romantiikka.”

”Mitä?”

Arvostin sitä, miten loukkaantuneelta Ulpu näytti puolestani.

”Se väitti, että Aldous Huxley olisi parempaa luetavaa kuin Pinja Timjami”, sanoin. ”Se edustaa ihan samaa väsähtänyttä kirjallisuuselitismiä kuin Rafael Ynni. Ja vaikka ei edustaisikaan, mä en aio sotkeutua tänä syksynä miehiin. Sitä paitsi mua loukkaa, että te utelette multa jostain pojasta sen sijaan, että raivostuisitte mun kanssa tän lieron haastattelusta.”

Melli irvisti. ”Kaikista mieluiten mä en puhuisi pojista enkä lieroista.”

Ulpun kasvot kirkastuivat. ”Mä puhun oikein mielelläni lieroista! Tiesittekö, että ne on kaksineuvoisia, eli kastemato on samaan aikaan sekä naaras että koiras? Ne pystyy lisääntymään ihan vaan yksinään, mutta usein ne parittelee myös toisten lierojen kanssa. Matojen seksi voi kestää jopa kaksi tuntia!”

Ulpun into keskustella matojen lemmenelämästä ei yllättänyt. Hän tähtäsi eläinlääkikseen ja muisti enemmän erikoisia eläinfaktoja kuin kukaan muu. Suurin osa oli sellaisia, että olisin mielusti elänyt loppuelämäni kuulematta niitä. Esimerkiksi alligaattorien peniksistä tiesin nykyään aivan liikaa.

”Pärjäätkö sä tänään?” Ulpu kysyi.

”Mä en aio enää velloa Aaronissa”, sanoin, mutta Ulpun ja Mellin ilmeet kertoivat, että he eivät uskooneet. ”Se pilasi mun kevään ja kesän. Oon päättänyt, että nyt riittää.”

”Emma, me karattiin eilen bileistä, koska sä et halunnut tavata sitä”, Melli sanoi.

”Se, että mä oon päässyt yli, ei tarkoita, että mä haluisin hengaila sen kanssa. Tai nähdä sen typerän naaman.”

”Miten sä meinaat olla näkemättä sitä koulussa?”
Ulpu kysyi.

”Te epäuskoiset.”

Olimme Aaronin kanssa väistelleet toisiamme koko kevään koulun käytävillä. Kun toinen tuli vastaan, olimme vaihtaneet suuntaa ja paenneet.

Ulpun epäilykset olivat aiheellisia. Kohtaaminen Aaronin kanssa olisi väistämätön. En voisi kartella häntä ikuisesti.

Loppukesän aikana suru, ahdistus ja pettymys olivat muuttaneet muotoaan, sulaneet ja jähmettyneet uuteen muotoon. Joksikin hyytäväksi, joka painoi rintaa, jos haksahdin ajattelemaan Aaronia liian pitkäksi aikaa.

Kun vain saisin tunteen nitistettyä, olisin Aaronista lopullisesti vapaa.

ROMANTTINEN KAPINA ALKAKOON!

Ensirakkaus on jättänyt Emmen, eivätkä tunteet ex-poikaystävänsä ole abivuoden alkaessa täysin hiipuneet. Haikailun sijaan Emma uppoutuu romanttisiin kirjoihin, vaikka koko muu maailma tuntuu halveksivan hänen lempigenreään. Kun ynsää kirjailija lyttää viihdekirjallisuuden lehdessä eikä koulun lukulistaltakaan löydy romanttisia kirjoja, Emma perustaa Oikukkaiden romantikkojen piirin, jonka päämäärä on kohottaa romanttisen kirjallisuuden arvostusta ja tuhota kirjallisuusankeuttajat. Piirin sisällä kipinöi niin vihasta kuin rakkaudestakin, ja Emma huomaa olevansa pahemmassa sotkussa kuin lempiromaaniensa sankarittaret.

ULLA ONERVAN esikoisromaani **HATTARADILEMMA** aloittaa humoristisen viihdetrilogian, joka solmii Jane Austenin ja Charlotte Brontën romanttiset klassikot oivaltavasti nykypäivään.

	 9 789520 468590
www.tammi.fi	84.2 ISBN 978-952-04-6859-0